

NATIONAL AVIATION UNIVERSITY
Department of English Philology and Translation
(Ukraine)

SIBERIAN FEDERAL UNIVERSITY
Department of Business Foreign Language
(Russian Federation)

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
Institute of East Slavonic Philology
(Republic of Poland)

General and Specialist
Translation / Interpretation:
Theory, Methods, Practice

Kyiv
AgrarMedia Group
2017

УДК: 81' 25 (063)(081)
ББК Ш107я431
Ф 296

Факховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2017. – 468 с.

Збірник містить статті учасників X Міжнародної науково-практичної конференції з питань теорії та практики перекладу, що відбулась 7-8 квітня 2017 року на кафедрі англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

Спеціальний и художественный перевод: теория, методология, практика: сборник научных трудов / под общей ред. А.Г. Гудманяна, С.И. Сидоренко. – Киев: Аграр Медіа Груп, 2017. – 468 с.

Сборник содержит статьи участников X Международной научно-практической конференции по актуальным вопросам теории и практики перевода, которая состоялась 7-8 апреля 2017 года в Национальном авиационном университете (г. Киев, Украина).

General and Specialist Translation / Interpretation: Theory, Methods, Practice: International Conference Papers. – Kyiv: AgrarMedia Group, 2017. – 468 p.

The book contains papers presented by the participants of the 10th International Conference on theory and practice of translation / interpretation at the National Aviation University (Kyiv, Ukraine) on 7-8 April 2017.

Головний редактор:

А.Г. Гудманян, доктор філологічних наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)

Редакційна колегія:

З.З. Кіквідзе, доктор філологічних наук, професор
(Тбіліський державний університет імені Іване Джавахішвілі, Грузія)
Л.В. Коломісць, доктор філологічних наук, професор
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна)
І. Любоха-Круглік, доктор філологічних наук, професор
(Сілезький університет в Катовіце, Республіка Польща)
О. Малиса, доктор філологічних наук
(Сілезький університет в Катовіце, Республіка Польща)
Г.В. Межжеріна, доктор філологічних наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)
В.А. Разумовська, кандидат філологічних наук, доцент
(Сибірський федеральний університет, Російська Федерація)
С.І. Сидоренко, кандидат філологічних наук, доцент
(Національний авіаційний університет, Україна)

Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (протокол № 2 від 15.03.2017 р.)

ISBN 978-617-646-392-4

© Колектив авторів, 2017
© Національний авіаційний університет, 2017

политической лексики и общественно-политических терминов, электронные и онлайн-словари;

- для достижения адекватного перевода применять лексические и грамматические трансформации.

Литература

1. Newsweek [Электронный ресурс]. – URL: www.newsweek.com. 2. Atlantic Council [Электронный ресурс]. – URL: www.atlanticcouncil.org. 3. Bloomberg [Электронный ресурс]. – URL: www.bloomberg.com/europe. 4. Washington Post [Электронный ресурс]. – URL: www.washingtonpost.com. 5. The Guardian [Электронный ресурс]. – URL: www.theguardian.com/uk. 6. ИноСМИ [Электронный ресурс]. – URL: <http://inosmi.ru/>. 7. Миллер Г., Ракер Ф. Никаких приветствий и любезностей: во время телефонного разговора Трамп критикует австралийского премьера и хвастается [Электронный ресурс]. – URL: <http://inosmi.ru/politic/20170202/238655318.html>. 8. Блэнк С. Украина: Путин пытается выйти из игры, пока удача не отвернулась от него [Электронный ресурс]. – URL: <http://inosmi.ru/politic/20160131/235221330.html>. 9. Алексеева И.С. Введение в переводоведение: учеб. пособие для студ. учреждений высш. проф. образования / И.С. Алексеева. – 6-е изд., стер. – СПб.: Филол. факультет СПбГУ; М.: Издательский центр «Академия», 012. – 368 с. 10. Аслунд А. Пиррова победа президента Порошенко [Электронный ресурс]. – URL: <http://inosmi.ru/politic/20160219/235478202.html>. 11. Бершидский Л. Я россиянин, я против Путина, но Клинтон заставляет меня нервничать [Электронный ресурс]. – URL: <http://inosmi.ru/politic/20161012/238009856.html>. 12. Шиндлер Дж. Обама не обращает внимания на Путина, подталкивая Кремль к агрессии против НАТО [Электронный ресурс]. – URL: <http://inosmi.ru/politic/20161011/238003063.html>. 13. Трудолюбков М. Путин молчит, пока Европа распадается [Электронный ресурс]. – URL: http://inosmi.ru/reg_europe/20160704/237060304.html.

*Михайло Гінзбург
м. Харків, Україна*

Актуальні проблеми перекладання європейських стандартів газової інфраструктури

Підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС), Україна взяла на себе зобов'язання поступово впровадити «звід Європейських стандартів (EN) як національні стандарти...» [1, ст. 56]. Цей звід налічує близько 15 тис. чинних стандартів Європейського комітету зі стандартизації (European Committee for Standardization, CEN) і понад 6 тис. чинних стандартів Європейського комітету з

електротехнічної стандартизації (European Committee for Electrotechnical Standardization, CENELEC). CEN і CENELEC постійно та швидко оновлюють цей численний збір, публікуючи щорічно близько 1 тис. і 500 нових EN відповідно, частина з яких замінює попередні версії [2, с. 65, 95].

Європейські організації стандартизації (European standardisation organisation, ESO) видають кожен EN усіма трьома офіційними мовами ESO (англійською, французькою, німецькою). Ці три офіційні версії мають однакову юридичну силу. Члени CEN або CENELEC, дотримуючись Внутрішніх регламентів CEN/CENELEC, мають протягом встановленого часу надати кожному затвердженому EN статусу національного стандарту без будь-яких змін, або підтвердженням офіційної версії, або опублікуванням ідентичного тексту. Опублікування має сенс лише за наявності тотожного перекладу національною мовою, який може бути нормативним або довідковим.

Левову частку європейських стандартів Україна приймає, підтверджуючи офіційні версії. Це вводить певний стандарт в нормативне поле України, але низький рівень знання іноземних мов не дає змоги вітчизняним фахівцям повноцінно застосовувати їх у своїй виробничій діяльності. Через це виникає нагальна потреба перекладати українською найважливіші стандарти, відповідність вимогам яких суб'єкти господарювання мають доводити наглядовим органам та іншим заінтересованим особам, зокрема іноземним партнерам. Саме до таких стандартів належать функційні стандарти газової інфраструктури, оскільки лише прийняття їх в Україні як національних та запровадження їхніх положень у виробничу практику газотранспортної системи України зробить її частиною європейської газотранспортної системи.

Мета цієї статті – розглянути такі актуальні проблеми перекладання українською європейських стандартів, як обрання технології перекладання й початкової мови; лексичні проблеми; синтаксичні проблеми; правильне передавання модальності положень стандарту.

1. Обрання технології перекладання й початкової мови

Приймання національних стандартів, ідентичних європейським, є основним засобом подолати наявні технічні бар'єри в торгівлі та запобігти виниканню їх у майбутньому. Оскільки навіть найякісніший переклад відрізняється від оригіналу певними значенневими відтінками, на сьогодні найдоцільнішим методом приймання більшості таких стандартів є метод передрукування нормативного тексту однією з трьох офіційних мов ESO з долучанням до нього довідкового українського перекладу. На нашу думку, найзручнішим як для розробників, так і для користувачів способом подавання таких

національних стандартів є таблична форма з двома стовпчиками: у лівому – нормативний текст офіційною мовою ESO (зазвичай англійською), а в правому – довідковий український переклад. Кожному абзацу (або сукупності абзаців, що складають синтаксичну єдність¹) відповідає один рядок цієї таблиці (рис. 1).

Основною перевагою такого підходу є те, що для кожного положення стандарту він дає змогу одночасно бачити оригінальний текст, прийнятий як національний стандарт, і довідковий український переклад, а це дуже зручно не лише на етапі науково-технічного й літературного редагування перекладу, а й на етапі застосування стандарту, коли виникають розбіжності в тлумаченні положень, особливо з іноземними партнерами.

The structure adopted by this standard follows the structure implemented by the standard EN ISO 14001. This standard requires the TSO to develop and implement a management system for the safety and the reliability of a gas transmission infrastructure with the same basic principle: plan, do, check and act (PDCA).

Two main goals have been identified to achieve this principle. These are to have:

- a management system specific for the gas transmission infrastructure activity, but aligned with the most recognised standards for management systems;
- the possibility to integrate the SMS with other systems used in the organisation where they already exist.

Структура, прийнята цим стандартом, відповідає структурі, запровадженій стандартом EN ISO 14001. Цей стандарт вимагає від Оператора ГТС розробити та впровадити систему керування безпекою та безвідмовністю газотранспортної інфраструктури за тим самим базовим принципом: «плануй – роби – перевіряй – дій» (PDCA).

Дві основні цілі визначено для досягнення цього принципу, а саме, мати:

- систему керування, спеціалізовану для функціонування газотранспортної інфраструктури, узгоджену із загально-визнаними стандартами для систем керування;
- можливість інтегрувати SMS з іншими системами, використовуваними в організації, де вони вже є.

Рисунок 1. Приклад табличного подавання європейських стандартів, прийнятих як національні методом передрукування з довідковим українським перекладом.

Як початкову мову для перекладання зазвичай обирають англійську, як більш знану в Україні й таку, що має найбільшу базу перекладних словників, зокрема термінологічних. Проте певні

¹ Синтаксична єдність (*англ.* syntactic entity) – група з двох або більше граматично самостійних речень, пов'язаних між собою спільним змістом і будовою, яка містить одне розгорнуте повідомлення [3, с. 628].

властивості англійської мови, про які йтиметься далі, роблять доцільним під час перекладання або після перекладення¹ з англійської, перевіряти двозначні або незрозумілі місця тексту за другою офіційною версією, наприклад, німецькою.

2. Лексичні проблеми

Усю лексику, наявну в тексті стандарту, можна поділити (рис. 2) на:

- терміни (однослівні терміни, термінологічні словосполучення та усталені вислови фахової мови);
- номенклатурні назви;
- власні назви;
- загальноновживані слова (зокрема усталені словосполучення загальноновживаної мови).

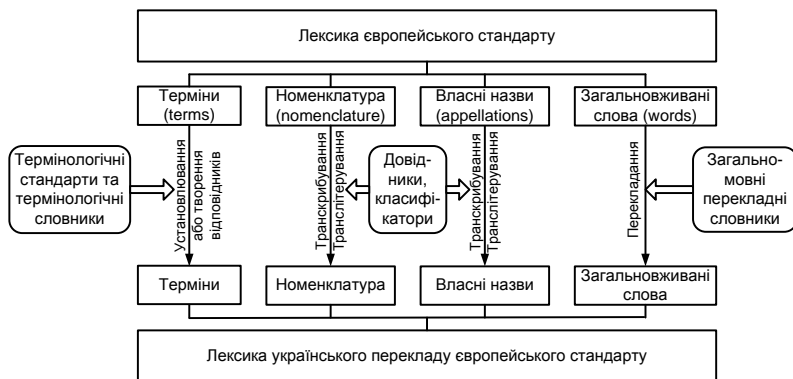

Рисунок 2. Основні типи лексичних одиниць та дії з ними під час перекладання стандарту

Як зазначено в [4], загальноновживані слова **перекладають** з іноземної мови українською за допомогою загальномовних перекладних словників залежно від контексту (рис. 2). Одиниці інших типів є **словесними позначками** (англ. verbal designation), тобто знаками, що ідентифікують певні поняття. Тому їхні українські відповідники не повинні залежати від контексту й мають бути однаковими по всьому тексту. Власні назви та номенклатурні назви переважно або **транскрибують** (тобто записують українськими літерами, спира-

¹ Українська мова має три спільнокореневі віддієслівні іменники, що їх часто плутають і неправильно вживають: **перекладання** – це дія за значенням **перекладати**, **перекладення** – подія за значенням **перекласти**, **переклад** – текст, слово, усний вислів, а також літературний твір, перекладені з однієї мови другою.

ючись на вимову їх у початковій мові), або *транслітерують* (тобто записують українськими літерами, спираючись на їхню графічну форму в початковій мові). При цьому треба зважати на певні традиції відтворення іншомовних географічних й астрономічних назв, імен і прізвищ, назв рослин, хімічних сполук тощо, викладених у відповідних довідниках і класифікаторах (рис. 2). Щоб забезпечити однозначне розуміння перекладу, пропонуємо після першого вжиття українського відповідника власної або номенклатурної назви подавати у дужках цю назву мовою оригіналу.

Складнішої роботи потребує термінологія. Іншомовних термінів не перекладають (не транскрибують, не транслітерують), а *встановлюють їхні* наявні українські *відповідники* або творять нові терміни для понять, яких з тих чи тих причин не було у вітчизняній поняттєвій системі (рис. 2). З огляду на це перекладачеві насамперед потрібно визначення певного поняття, щоб з'ясувати, чи є йому відповідник у вітчизняній поняттєвій системі, а лише потім підібрати наявний український термін або запропонувати новий. Цю роботу виконують, використовуючи термінологічні стандарти, термінологічні розділи нетермінологічних стандартів та термінологічні словники. Суттєву допомогу перекладачеві можуть надати такі електронні термінологічні ресурси як Онлайндова переглядова платформа (Online Browsing Platform, OBP) Міжнародної організації зі стандартизації (International Organisation for Standardisation, ISO), Міжнародний онлайнвий електротехнічний словник – Електропедія (The World's Online Electrotechnical Vocabulary – Electropedia) та Глосарій (Glossary) Міжнародної електротехнічної комісії (International Electrotechnical Commission, IEC). Усі ці ресурси містять терміни та визначення понять з міжнародних стандартів англійською, а також французькою й іноді російською мовами, оскільки це офіційні мови ISO та IEC.

Нам не відомі подібні термінологічні ресурси CEN або CENELEC. Тому для пошуку термінів і визначень, застандартизованих у європейських стандартах, радимо використовувати Термінологічний портал DIN (*англ.* DIN-TERMinology Portal, *нім.* DIN-TERMinologie-portal) Німецького інституту стандартизації (*нім.* Deutsches Institut für Normung, DIN), що містить терміни та визначення англійською, німецькою, французькою, а іноді й польською мовою.

З погляду технології перекладання доцільно було б спочатку перекласти українською європейські та міжнародні термінологічні стандарти певної предметної сфери і прийняти їх як національні, а вже потім перекладати відповідні нетермінологічні стандарти. Проте, у багатьох предметних сферах, зокрема щодо газової інфраструктури,

немає ані міжнародних, ані європейських термінологічних стандартів. З огляду на це, єдиним джерелом термінологічної інформації стають термінологічні розділи нетермінологічних стандартів. Щоб урахувати особливості вживання термінів певними технічними комітетами (ТК) CEN/CENELEC, рекомендуємо залучати до перекладання сукупності стандартів певної предметної сфери ту саму команду перекладачів, які мали б змогу спочатку створити глосарій термінів, наявних у термінологічних розділах усіх нетермінологічних стандартів певного ТК, одночасно та системно переклавши ці терміни та визначення українською, а потім використовувати цей глосарій у своїй перекладацькій роботі.

Працюючи з термінологією, треба чітко відрізнити багатоеlementні терміни від термінологічних словосполук, які іноді вживають у тому самому значенні. Термінам властива сконденсованість терміно-елементів, незмінність форми і неможливість попадання між ними якихось інших слів, наприклад, артикля. Так, англ. *transmission system operator* та нім. *Fernleitungsnetzbetreiber* – це терміни, а англ. *operator of a pipeline system* та нім. *Betreiber eines Leitungssystems* – це термінологічні словосполучення, у яких залежно від контексту неозначений артикль можна замінити на означений. Як випливає з наведених прикладів, багатоеlementні терміни в цих мовах творять за певними правилами, наприклад: в англійській мові часто-густо складають термін-словосполучення з опорного іменника та одного, двох або більше іменників у загальному відмінку, які виступають його означеннями та стоять перед ним [5, с. 135], а в німецькій мові творять складні слова [6, с. 13]. Установлюючи або творячи їхні українські відповідники, треба зважати на українські правила творення багатоеlementних термінів [7, додаток Г].

Основними проблемами термінологічної роботи є такі:

1) багатозначність (полісемія) термінів та відмінність визначень, позначуваних нами понять, як у різних предметних сферах, так і в різних стандартах тої самої предметної сфери. Це особливо властиво для англійської мови. Наприклад, англійський термін *operator* позначає такі два пов'язані між собою, але різні поняття: перше – це *працівник, що керує обладнанням*, а друге – це *юридична чи фізична особа, що несе відповідальність за роботу обладнання*. І перекладаючи стандарт, іноді важко з'ясувати, про кого йдеться. У цьому випадку на допомогу приходять німецька версія стандарту, оскільки німецька мова не тільки поняттєво (тобто визначенням), а й термінологічно розрізняє ці два значення, уживаючи двох різних термінів *Bediener* та *Betreiber*;

2) паралельне вживання в тому самому значенні як терміна, так і термінологічної словосполуки. Наприклад, в англійській версії EN 12186:2014 вжито термінологічної словосполуки *operator of the station*, тоді як в німецькій – в одних місцях терміна *Anlagenbetreiber*, а в інших – термінологічної словосполуки *Betreiber der Anlage*. На нашу думку, у перекладі доцільно всюди використовувати термін-відповідник *оператор станції*;

3) зайва синонімія, яка можливо виникла в європейських стандартах історично. Наприклад, у 3.31 EN 1594:2013 застандартизовано англійський і німецький терміни *pipeline operator* та *Leitungsbetreiber* відповідно, а в примітці до цього пункту зазначено, що синонімами до них є такі терміни: англійські *network operator* та *grid operator* і німецькі *Netzwerkbetreiber* та *Netzbetreiber*, яких уживають у деяких інших стандартах газової інфраструктури. Оскільки згідно з ДСТУ 3966:2009 «використовуючи застандартизовані терміни в межах одного документа, рекомендовано вживати лише один з поданих синонімів» [7, п. 3.2.1], в українських перекладах усіх взаємопов'язаних стандартів недоцільно відтворювати цю синонімію, шукаючи або штучно створюючи для цих синонімів українські відповідники;

4) явище омонімії, коли той самий іншомовний термін позначає два чи кілька не пов'язаних між собою понять. Наприклад, в англійській термінології є два омоніми *structure*, перший з яких це *споруда*, а другий – це *структура, будова*. Такі омоніми іноді важко розрізнити, перекладаючи стандарти. І тут допомогти перекладачеві може інша офіційна версія, наприклад, німецька, у якій цим двом англійським омонімам відповідають різні терміни: *Bauwerk* для першого омоніма та *Struktur* або *Aufbau* для другого;

5) потреба творити нові терміни. У стандартах газової інфраструктури вжито два англійські терміни *safety* і *security*, кожен з яких позначає як стан, так і властивість. Традиційно їм подають спільні українські відповідники *безпека* (у значенні стану) і *безпечність* (у значенні властивості). Проте ці два терміни позначають різні поняття: перший – стан технічних об'єктів, за якого вони не створюють неприйнятний ризик для осіб та зовнішніх предметів, і відповідну їхню властивість, а другий – стан розглядуваних технічних об'єктів, за якого сторонні особи та зовнішні предмети не створюють для них неприйнятний ризик, і відповідну їхню властивість. З огляду на те, що ці поняття треба чітко розрізнити, у [8] запропоновано для *safety* залишити традиційні відповідники *безпека* (у значенні стану) і *безпечність* (у значенні властивості), а українськими відповідником

security прийняти: *убезпека* (у значенні стану) і *убезпеченість* (у значенні властивості). Відповідно з погляду системності доцільно перекладати англійське дієслово *secure* українськими дієсловами *убезпечувати/убезпечити*.

3. Синтаксичні проблеми

Характерною особливістю стилю нормативних документів, зокрема стандартів, є безособова форма викладання тексту, яка не потребує означати виконавця (суб'єкта) дії [9, п. 6.1.9]. Проте вияв цієї безособовості різниться залежно від мови. У англійських версіях стандартів ця безособовість переважно подають двочленими пасивними конструкціями. Як зазначено в [5, с. 88], англійська пасивна конструкція, наприклад *pipes shall be screwed or welded together*, передає два різні значення: 1) **стану**, що є наслідком певної дії, наприклад *труби мають бути згвинчені чи зварені разом*; 2) **дії**, але без вказівки на її суб'єкта, наприклад *труби треба згвинтити чи зварити разом*. Той самий підмет *труби* в першому реченні є суб'єктом (носієм) стану, а в другому – об'єктом дії. Перекладаючи стандарт, дуже важливо розрізнити ці два значення, оскільки в першому випадку користувач стандарту повинен переконатися, що *труби* перебувають у певному стані, а в другому – виконати певні дії, що переводять *труби* з іншого стану в зазначений. Для розрізнення таких складних випадків також може стати у пригоді німецька версія стандартів, оскільки німецька мова самою формою допоміжного дієслова розрізняє пасив стану (*Zustandspassiv/sein-Passiv*) і пасив дії (*Vorgangspassiv/Handlungspassiv/werden-Passiv*) [6, с. 158-164], наприклад, *Die Rohre müssen zusammen verschraubt oder verschweißt sein* та *Die Rohre müssen zusammen verschraubt oder verschweißt werden*¹.

В українському перекладі конструкції «допоміжне дієслово *бути* + пасивний дієприкметник доконаного виду» можливі лише для подавання стану. Тому двочленні англійські конструкції зі значенням пасиву дії, у яких об'єкт дії є підметом, треба перекладати

---

¹ Ці два речення різняться не тільки формою допоміжного дієслова, а й граматично – видом присудка: у першому із *sein* – складений іменний присудок, у якому іменною частиною виступають дієприкметники *II verschraubt* і *verschweißt* від перехідних дієслів *verschrauben* та *verschweißen*, а в другому з *werden* – складений дієслівний присудок з повнозначними перехідними дієсловами *verschrauben* та *verschweißen* у пасивному стані [6, с. 158-159, 163, 246-251]. У відповідних англійських реченнях ці два види присудка збігаються формою. Відсутність зовнішніх ознак змушує розрізнити ці випадки насамперед за контекстом [5, с. 88].

безпідметовими (безособовими або неозначено-особовими) активними конструкціями, у яких об'єкт дії стає додатком.

В окремих випадках суб'єкта дії зазначають, але на другому плані, виносячи об'єкт дії та власне дію на перший. В англійських та німецьких стандартах у таких випадках використовують тричленні пасивні конструкції, у яких об'єкт дії є підметом, а суб'єкт дії – прийменниковим додатком, наприклад: *This European Standard* (об'єкт дії, підмет) *was approved by CEN* (суб'єкт дії-особа, прийменниковий додаток – *англ.* prepositional object) *on 8 May 2013* та *Diese Europäische Norm* (об'єкт дії, підмет) *wurde vom CEN* (суб'єкт дії-особа, прийменниковий додаток – *нім.* Präpositionalobjekt) *am 8. Mai 2013 angenommen*. Українській мові тричленні пасивні конструкції з суб'єктом дії-особою в орудному відмінку не властиві. З огляду на це їх треба перекладати двоскладними активними українськими конструкціями, у яких суб'єкт дії стає підметом, а об'єкт дії – прямим додатком, наприклад, *CEN* (суб'єкт дії-особа, підмет) *затвердив цей європейський стандарт* (об'єкт дії, прямий додаток) *8 травня 2013 року*.

4. Правильне передавання модальності положень стандарту

Основним критерієм ідентичності українського перекладу стандарту є принцип зворотності, якого дотримано, якщо те, до чого зобов'язує європейський стандарт, що він забороняє або дозволяє, що він рекомендує чи не рекомендує, те саме стосується перекладу і навпаки [10].

Досягти цього можна, лише дотримуючись певних правил викладання стандартів, які закріплюють за кожним видом положень певні уніфіковані мовні форми. Ці правила спочатку було застандартизовано на рівні ISO та ІЕС для англійської та французької мов, а потім їх ідентично прийнято на європейському рівні, де до цих двох мов також долучено німецьку. В англійських та німецьких стандартах згідно з [11, annex H; 12, Anhang H] саме модальне дієслово зазвичай визначає різновид положення (табл. 1). У [13] запропоновано український аналог цих правил, а в [14] встановлено відповідність англійських уніфікованих мовних форм, застандартизованих на міжнародному та європейському рівнях, українським, запропонованим в [13]. Наші пропозиції з певними модифікаціями застандартизовано в ДСТУ 1.5:2015 [9, додаток Е] і подано в табл. 1.

Таблиця 1. Уніфіковані мовні форми

Вид положення	Англійські мовні форми	Німецькі мовні форми	Українські мовні форми
Вимога	shall	muss	повинен, треба, потрібно
	shall not	darf nicht	не треба, не потрібно, не повинен
Заборона			заборонено
Рекомендація	should	sollte	рекомендовано
	should not	sollte nicht	не рекомендовано
Дозвіл	may	darf	дозволено
	need not	braucht nicht	дозволено не
Змога і здатність	can	kann	може
	can not	kann nicht	не може

Висновки

Щоб отримати якісні тотожні українські переклади європейських стандартів треба:

- одночасно використовувати дві офіційні версії стандарту, безпосередньо перекладаючи з однієї з них, наприклад з англійської, та перевіряючи двозначні або незрозумілі місця тексту за другою, наприклад німецькою;

- виконувати термінологічну роботу не після повного письмового перекладення оригіналу та перевірення і зредагування перекладеного тексту, а під час перекладання, використовуючи подані раніше рекомендації;

- чітко відрізнити пасив стану від пасиву дії, перекладаючи двочленний пасив дії безпідметовими безособовими або неозначено-особовими активними конструкціями, у яких об'єкт дії стає додатком. Тричленні пасивні конструкції перекладати двоскладними активними українськими конструкціями, у яких суб'єкт дії стає підметом, а об'єкт дії – прямим додатком;

- зберігати у перекладі вид кожного положення стандарту, послідовно уживаючи українських уніфікованих мовних форм, відповідних англійським (німецьким), застандартизованим на міжнародному та європейському рівнях.

Література

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // Урядовий портал (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України). — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_

Association_Agreement_(body).pdf. 2. Грищенко Ф.В. Документи міжнародних і європейських організацій стандартизації. Стан, тенденції та перспективи: монографія / Ф.В. Грищенко. – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2015. – 124 с. 3. Юшук І.П. Українська мова / І.П. Юшук. – К.: Либідь, 2003. – 640 с. 4. Гінзбург М. Проблеми гармонізації іншомовних стандартів методом перекладання / Михайло Гінзбург // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: матеріали доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції 6-7 квітня 2012 р. / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2012. – С. 79-83. 5. Жлуктенко Ю.О. Порівняльна граматики української та англійської мов: посібник для вчителів / Ю.О. Жлуктенко. – К.: Радянська школа, 1960. – 160 с. 6. Смеречанський Р.І. Граматика німецької мови / Р.І. Смеречанський. – К.: Радянська школа, 1960. – 356 с. 7. Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять: ДСТУ 3966-2009. – К.: Держспоживстандарт України, 2010. – IV, 31 с. – (Національний стандарт України). 8. Гінзбург М.Д. Safety та security – як це буде українською? / М.Д. Гінзбург, В.О. Бабенко // Стандартизація, сертифікація, якість, 2016. – № 3. – С. 13-18. 9. Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів: ДСТУ 1.5:2012. – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – IV, 62 с. – (Національний стандарт України). 10. Гінзбург М. Проблема ідентичності перекладу міжнародних та європейських стандартів / Михайло Гінзбург // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2015. – С. 66-72. 11. Rules for the structure and drafting of CEN/CENELEC Publications (ISO/IEC Directives – Part 2:2011, modified) : CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3:2015. – CEN/CENELEC, 2015. – 91 с. – Режим доступу: ftp://ftp.cencenelec.eu/CENELEC/IR/CENCENELEC_IR3_EN.pdf. 12. Regeln für den Aufbau und die Abfassung von CEN/CENELEC-Publikationen (ISO/IEC Direktiven – Teil 2:2011, modifiziert): CEN-CENELEC-Geschäftsordnung – Teil 3:2015. – CEN/CENELEC, 2015. – 96 с. – Режим доступу: ftp://ftp.cencenelec.eu/CENELEC/IR/CENCENELEC_IR3_DE.pdf. 13. Гінзбург М.Д. Пропозиції щодо однозначності викладання положень нормативних документів засобами української мови / М.Д. Гінзбург, С.Є. Коваленко // Стандартизація, сертифікація, якість, 2015. – № 1. – С. 6-18. 14. Гінзбург М.Д. Пропозиції щодо методики перекладання положень англійськомовних нормативних документів засобами української мови / М.Д. Гінзбург, С.Є. Коваленко // Стандартизація, сертифікація, якість, 2015. – № 2. – С. 12-24.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Abalaki Maia, PhD, senior researcher, Arnold Chikobava Institute of Linguistics, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi, Georgia

Агеева Мария Алексеевна, преподаватель кафедры восточных языков Института филологии и языковой коммуникации Сибирского федерального университета, г. Красноярск, Российская Федерация

Антонов Сергей Николаевич, старший преподаватель кафедры последиplomного языкового образования Минского государственного лингвистического университета, г. Минск, Республика Беларусь

Апошневa Анна Владимировна, студентка факультета романо-германской филологии Кубанского государственного университета, г. Краснодар, Российская Федерация

Арістова Наталія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології Національного університету біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

Арпентьева Мариям Равильевна, доктор психологических наук, доцент, профессор кафедры психологии развития и образования Калужского государственного университета имени К.Э. Циолковского, г. Калуга, Российская Федерация

Бабенко Владислав Александрович, инженер 1 категории Института транспорта газа, м. Харків, Україна

Бабченко Марія Юрївна, студентка кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Баклан Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

Білоус Наталія Петрівна, старший викладач кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Бирюлина Екатерина Андреевна, преподаватель кафедры восточных языков Института филологии и языковой коммуникации Сибирского федерального университета, г. Красноярск, Российская Федерация

Бойко Ірина Володимирівна, студентка кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Бондар Мар'яна Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри германської і фіно-угорської філології Київського національного лінгвістичного університету, м. Київ, Україна

Брызэк Шимон, студент Інститута восточнославянської філології Силезького університету, г. Катовице, Республіка Польща

Бушев Александр Борисович, доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики, реклами і зв'язів з громадськістю Тверського державного університету, г. Тверь, Російська Федерація

Валькова Юлія Євгенівна, аспірант кафедри делового іноземного мови Інститута економіки, управління і природопольовання Сибірського федерального університету, г. Красноярськ, Російська Федерація

Васильєва Ксенія Андріївна, старший викладач кафедри лінгвістики і міжкультурної комунікації Інститута філології і мовної комунікації Сибірського федерального університету, г. Красноярськ, Російська Федерація

Васильченко Ольга Юрївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Vaskevics Aleksajs, BA, Baltic International Academy (Baltijas Starptautiskā akadēmija), Riga, Latvia

Вдовичев Алексей Владимирович, доцент кафедри теорії і практики перекладу № 1 Мінського державного лінгвістического університету, г. Мінськ, Республіка Беларусь

Вдовиченко Світлана Валеріївна, магістрант кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Вебер Елена Александровна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу і перекладоведення Інститута філології, іноземних мов і медіакомунікації Іркутського державного університету, г. Іркутськ, Російська Федерація

Вознюк Аріна Михайлівна, магістрант кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Галій Людмила Георгіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Гастинщикова Любов Олександрівна, старший викладач кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Гейко Наталія Романівна, старший викладач кафедри філології Костанайського філіала Челябінського державного університету, г. Костанай, Республіка Казахстан

Гінзбург Михайло Давидович, доктор технічних наук, професор, академік УНГА, начальник відділу Інституту транспорту газу, м. Харків, Україна

Головня Алла Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Гребень Татьяна Мечеславовна, старший преподаватель кафедры профессиональной иноязычной подготовки Барановичского государственного университета, г. Барановичи, Республика Беларусь

Гудманян Артур Грантович, доктор філологічних наук, професор, директор Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна

Гукасова Эра Михайловна, кандидат филологических наук, доцент, доцент кафедры новогреческой филологии факультета романо-германской филологии Кубанского государственного университета, г. Краснодар, Российская Федерация

Jikhvadze Nino, Research Assistant, Akaki Tsereteli State University, Kutaisi, Georgia

Ємець Олександр Васильович, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри перекладу Хмельницького національного університету, м. Хмельницький, Україна

Жукова Юлия Владимировна, старший преподаватель кафедры «Иностранные языки» Ульяновского государственного технического университета, г. Ульяновск, Российская Федерация

Zekalashvili Rusudan, Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Department of Georgian Linguistics, Faculty of Humanities, Institute of the Georgian Language, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi, Georgia

Зенина Людмила Владимировна, кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры языковой подготовки кадров государственного управления факультета международного регионоведения и регионального управления ИГСУ Российской академии народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации, г. Москва, Российская Федерация

Зубрицкая Людмила Степановна, старший преподаватель кафедры профессиональной иноязычной подготовки Барановичского государственного университета, г. Барановичи, Республика Беларусь

Іваницька Наталя Борисівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця, Україна

ЗМІСТ

Майя Абалаки, Нана Лоладзе. Фразеологизмы, содержащие лексему «сердце», в грузинском и их семантические эквиваленты в русском языке	3
Мария Агеева. Функции неймдропинга в переводческой деятельности (на материале прозы китайских авторов)	6
Сергей Антонов. Локализация и перевод англоязычных игровых приложений	10
Анна Апошнева, Эра Гукасова. Лексико-семантические особенности перевода художественного текста разногендерных авторов (на материале романа Ф.С. Фитцджеральда «Великий Гэтсби»)	15
Мариям Арпентьева. Подготовка переводчиков на современном этапе: диагностика трудностей понимания и обучение пониманию	21
Владислав Бабенко. Щодо перекладання shall, should та may у попередніх розділах стандартів SEN	27
Ірина Баклан. Дев'ять імпліцитних смислів у перекладі німецько-українських міжнародних угод	32
Наталія Білоус. Питання щодо особливості професійної діяльності майбутніх перекладачів авіаційної галузі	37
Екатерина Бирюлина. Прагмалінгвістическі аспекти перекладу текстів екологічної тематики КНР (на матеріалі новостних статей)	40
Мар'яна Бондар. Сучасні українські переклади турецької художньої прози: персоналії, твори, рецепція	44
Шимон Брызэк. О польских переводах песен Владимира Высоцкого, выполненных Мачеем Маленьчуком	48
Александр Бушев. Типы понимания в теории Г.И. Богина для родного языка	52
Юлия Валькова. Языковая картина мира у Амоса Оза в русских переводах: прием остранения В. Шкловского и стратегии перевода ..	60
Olga Vasylychenko. Face vs. Table in Translation	64
Ксения Васильева. Мнемотехника как инструмент улучшения оперативной памяти на занятиях по устному переводу	68

Алексей Вдовичев. Межкультурные особенности стереотипов и предрассудков и их передача в межъязыковой коммуникации.....	73
Алексей Вдовичев. Перевод законодательной терминологии и проблема унификации переводческих соответствий	77
Алексей Вдовичев, Наталья Оловникова. Рекламный текст и специфика его лингвокультурной адаптации.....	82
Елена Вебер, Мария Ружникова. Интеграция систем машинного перевода в САТ-программы: перспективы и целесообразность использования	86
Арина Вознюк, Ирина Шахновська. Прагматична адаптація текстів дитячої літератури при перекладі	91
Людмила Галій, Вікторія Мартинюк. Відтворення лексичних одиниць української мови, що належать пострадянському періоду, в англomовному дискурсі	95
Людмила Галій, Тетяна Шачковська. Типові помилки систем машинного перекладу	99
Любовь Гастинщикова, Юлія Плетенецька. Дублювання і субтитрування як способи реалізації стратегій одомашнення і очуження	103
Наталья Гейко. Лексико-семантические проблемы перевода общественно-политической лексики	109
Михайло Гінзбург. Актуальні проблеми перекладання європейських стандартів газової інфраструктури.....	113
Alla Golovnia, Svitlana Shurma. Means of Expressiveness in Film Titles and Their Translation Features	124
Татьяна Гребень. Особенности перевода эллиптических и эмфатических конструкций в текстах экономического характера	128
Артур Гудманиян. Фонографемна передача німецькомовних онімів у синхронії.....	132
Эра Гукасова. Метаязыковой аспект перевода терминологической лексики	135
Олександр Ємець. Стилiстичне конвергенція у перекладі художнього тексту	140

Наукове видання

Збірник наукових праць

ФАХОВИЙ ТА ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА
2017

В авторській редакції